

Botere guztia

DIANA FRANCO EGUREN

Badira zenbait pertsona aztertzeako direnak, euren artean Elon Musk. Duten askatasunaren ideiak dena kontrolatzeko beharretik datorrela dirudi, botere guztia izatetik, botere guztia izanda negozioak sortzea errazagoa delako, eztabaidarik ez baitago; eredu hegemonikoak indartsu hazten dira. Gauzak ez dira ordea egun batetik bestera gertatzen, lan handia dago atzetik. Pixkanaka-pixkanaka sistemak sortzen dituzte, morfologia askotarikoak. Elon Musken kasuan, nire ustez, gizakion arteko harremanetan garrantzia duten teknologietan eragiteko ahalegina nabaria da: telekomunikazioak (Starlink), sare sozialak (X), ordaintak (PayPal), bestelako harreman interfazeak (Neuralink)...

Pasa den astean, Brasilen, X sare soziala (nik oraindik Twitter deitzen dudana) itxi egin zuten. Badirudi urteetako gatazka baten emaitza izan zela, sare horretan eskuin muturreko zenbait jarduerak Brasilgo gizartean izan zuten eragina medio: albiste faltsuak, diskurtsoa manipulatzeko zuten talde antolatuen jokatzeko moduak, eta Brasilgo Kongresuaren aurkako erasoan sare horretako zenbait kontu jokatu zuten papera, besteak beste. Brasilgo Auzitegi Goreneko epaile batek Elon Muski agindu zion X sareko zenbait kontu ixteko. Elon Muskek, agindua saihesteko, Xren Brasilgo ordezkari legala kendu zuten, epaileak ezin zezan inorengana zuzendu. Epaileak, baina, X sarea blokeatzeko agindua eman zion Brasilgo Internet operadore guztiei. StarLink azpiegituraren jabea izanda, Elon Muskek ezetz esan zuten, StarLink erabiltzaileek X izaten jarraituko zutela. Brasilen subiranotasuna kolokan jarri zuten. Baina StarLinkek ordezkari legala du Brasilen eta epaileak esan zion bere kontu korranteak izoztuko zizkiola, agindua betetzen ez bazuen. Bere jarduera ekonomikoa herrian mantentzeko aukera galtzeko zorian, Elon Musken StarLink zerbitzuak ezin izan zuten X sarea irekita mantendu.

Plataforma handietako zenbait jabeek Erdi Aroko jauntxoek bezala jokatzeko dute, boterea kontzentratu eta euren ez den beste botererik ez dute aitortzen. Dena ustezko askatasun baten bila, askotan hirugarren batzuk zapaltzeko askatasun bilakatua. ●

Ikasturte berrian ere, gerra ate joka

AXIER LOPEZ

Udan ohikoa izaten da albiste asko opor garaien etenak esaltzea. Eta egia esan, estalita baleude, kasik hobe. Gerra hotsen doinuak jarraitzen baitu dantzan jarritzen kontinente zaharra.

Ukrainako gerraren izenean, AEBek misil nuklearrak ezarri nahi dituzte Alemanian. Ekialdeari begira, prefosta. Lehen aldia litzateke 1990eko hamarkadatik hona. Orduan asmo horrek bakearen aldeko mugimendu handi batekin egin zuten topo, nagusiki Alemanian bertan, ekialdean zein mendebaldean. Orain ordea, isiltasuna eta onarpena dira nagusi. Europako alderdi sozialdemokrata nagusiak, Olaf Scholzen SPD alderdiak, dio "beharrezko urratsa" dela AEBetako misilak ezartzea etxean. Bere gobernuko kide guztiak ere berdin mintzo dira. Herritarren gehingoari batere graziarik egiten ez badio ere, kontrako manifestazio jendetsurik ez da antolatu. Anartean, AfD ultraeskuindarrak hauteskundeak irabazi ditu Turingia eskualdean. Eta hala, Rafael Poch kazetariak ondo azpimarratu duenez, Europan jendea atxilotzen eta kriminalizatzen ari dira Palestinako bandera erakustegatik, Gerra Hotzaren moduko krisi nuklearraren arriskuak bidea lasai ederrean egin bitartean.

Bizkitartean, Ukrainan biztanleriaren herena eta lurraldearen bosena galdu dituzte. Errusiako mailu militarrek astiro baina gogor jotzen jarraitzen du, Donbaseko fronte zabalean apurka-apurka aurrera egin da. Pohek jaso duenez, Mendebaldeko eta Errusiako aditu militar askok uste du Errusiako Kursk eskualdean Ukrainak abiatutako eraso "inola-ko zentzu militarrik gabeko efektu kolpea" dela, eta ziurrenik haren amaiera "hondamendia" izango dela. Hala, baliteke erasoaren zentzua EBk eta AEBek ezarritako ildo bakarrare-

kin bat ez datozen zenbait herrialde (Hungaria eta Eslovakia, kasu) errusiar energiak elikatzen dituzten gasbideak lehertzea izatea. Edonola ere, argi dago itxurazko indar-erakustaldia izan dela, Mendebaldeak gerra makineria elikatzen eta finantzatzen jarraitzeko argudioak izaten jarrai ditzan. Inoiz halakorik behar izan badu, bederen.

Gerraren mantra bakarrak beste kontu batzuk estaltzen jarraitzen du Ukrainan. Parlamentuak Eliza Ortodoxoa legez kanpo uzteko legea bideratu du. Milaka jarraitzaile badiu ere, Elizaren botere-gune nagusietakoa Moskun denez... tokirik ez Ukraina "berrian". Katolikoen Aita Santuak berak ere salatu du enegarren ilegalizazio hori. Ez baita lehena, Zelenskyren gobernuak Ukrainako hainbat alderdi eta elkarte aurretik eraman ditu eta.

Mendebaldeko komunikabide ia guztietan propaganda belikoa nagusi den arren, intsumisio aktiboa oso bizirik dago Ukrainan. Armadara batzeko adinean dauden 800.000 ukrainar "klandestinitatera pasatu dira, etxez aldatu dira eta beltzean egiten dute lan, erregistratuak ez izateko eta armadaren deia saihesteko, *The Financial Times* egunkariak zabaldu duenez.

Gauzak horrela, bide guztiek gerrara daramate oraindik, negoziazioa are bazterrerago utzita. Europako diplomaziaren buru Josep Borrell sozialistak gatazka "gudu-zelaien konponduko dela" esaten jarraitzen du, eta, areago, Mendebaldearen irismen luzeko misilak Errusiaren aurka erabiltzea defendatu du. Baina are tristeagoa da ikustea Europako agintarien artean irtenbide diplomatiko baten alde egiten duen bakarra ultraeskuindar homofobo bat izatea: Victor Orbán lehen ministro hungariarra. ●